

PRO TEMPORE SE NAS- TAVLJA

Uredništvo časopisa studenata povijesti *Pro tempore* okupilo se oko projekta dvobroja 10/11 uz plan kojim je nastavljala postavljene standarde prethodnih izdanja ovog časopisa. Riječ je o dvobroju koji, uz rubrike koje su postale stalni dio ovog časopisa, pokriva dvije tematike: oralnu historiju i pomoćne povijesne znanosti. Uredništvo je ove teme pokušalo spojiti u cjelinu koja bi s jedne strane sadržavala tradicionalnu hrvatsku metodološko-istraživačku osnovu, čiji snažni korijeni sežu od ozbiljnih kritika izvora još od vremena procesa poznanstvenjenja historiografije u 19. stoljeću, ali se u 20. i 21. stoljeću dalje razvijaju i nadovezuju, a s druge strane u cjelinu bi se unijela i historijska disciplina koja predstavlja iskorak u novi teritorij povjesničara.

Kritička analiza izvora ono je na čemu se temelji moderna hrvatska historiografija, a kao posebna disciplina pomoćne povijesne znanosti formalno su prisutne na Sveučilištu u Zagrebu od 1908. godine. Imena koja su prodefilirala tim dijelom historiografske struke, kao i zagrebačkom katedrom, su mnogobrojna i poznata. Među najznačajnijima ističemo Tadiju Smičiklasa, Milana Šufflayja i Jakova Stipišića. S druge strane, svjesni tradicije, mnogi oni koji su radili na ovoj katedri odvažili su se i u drugim poljima na inovativne i hrabre pristupe – u ovoj kategoriji spominjemo Josipa Matasovića, te Nadu Klaić i Tomislava Raukara.¹ Budući da su prema tradiciji pomoćne povijesne znanosti u hrvatskoj historiografiji, ponajviše i zaslugom spomenutih osoba, usko povezane upravo sa razdobljem srednjeg vijeka, zastupljenost tog perioda u ovom broju časopisa ne treba čuditi.

Međutim, oralna historija nema ni približno tako bogatu i dugotrajnu tradiciju kao pomoćne povijesne znanosti. Iako je termin nov onoliko „koliko je nov i izum diktafona“,² njena se tradicija ne mora „izmišljati“, barem kad je riječ o stranim historiografijama, gdje je kao disciplina ukorijenjena od sredine dvadesetog stoljeća.³ Kod hrvatske historiografije stanje je, međutim, drugačije. Oralna historija (ili usmena povijest, kako ju se u našoj historiografiji još znalo nazivati) kao disciplina naše znanosti nije bila u tolikoj mjeri prisutna, te je svedena na različite pokušaje, ograničena istraživanja ili studije-slučaja, zatim na metodološki manje ili više precizno integriranje „usmenih izvora“ u historijski narativ. Da se situacija međutim postupno mijenja, pokazuje nam ipak određena proširenost metode oralne historije, koja se javlja kako u najnovijim doktorskim disertacijama tako i u nekim stručnim i znanstvenim radovima ili knjigama. Ovdje publicirani prilozi studenata i zrelih istraživača čine podlogu za daljnje promišljanje o korisnosti i upotrebljivosti te metode u hrvatskom i širem kontekstu, nastojeći s jedne strane jasno ocrtati disciplinske obrise oralne historije kao neovisne metode istraživanja, ali i ukazati na njenu višestranu „otvorenost“ prema drugim suvremenim metodološkim pristupima.

Dvobroj otvara rubrika **Gledišta**, u kojima etablirani stručnjaci esejski obrađuju teme oralne historije i pomoćnih povijesnih znanosti. Potom slijedi rubrika **Istraživanja** koja je podijeljena između dvije tematske cjeline: u slučaju oralne historije istraživanja smještena u podrubrikama tiču se važnih tema iz 20. stoljeća koja su često predmet usmenopovijesnih istraživanja – dok kod pomoćnih povijesnih znanosti radovi s jedne strane tendiraju klasično etabliranom području srednjeg i ranog novog vijeka kao razdoblja gdje ova metodologija predstavlja nužnu osnovu, ali se unose i novu pristupi koji su pod okriljem pomoćnih povijesnih znanosti već etablirani u hrvatskoj historiografiji. Oralnoj historiji pridodana je podrubrika **Mišljenja** koja se sastoji od četiri razgovora s praktičarima usmene povijesti. Oba dijela također sadrže i osvrtre – recenzije djela vezanih uz specifične tematike. Posebno u drugoj podrubrici treba istaknuti nekrolog važnoj figuri pomoćnih povijesnih znanosti u Hrvatskoj, profesoru Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Jakovu Stipišiću (1920.-2010.).

Rubrika **O historiografiji** – u kojoj je gost uvodničar profesor emeritus Alun Munslow – u ovom broju pokriva nekoliko bitnih pitanja, od propitivanja suvremene historiografske uloge Johanna Gustava Droysena, do tradicije britanskog časopisa *Past & Present*, u sklopu čega je uredništvo 2012. godine napravilo i kratak razgovor s pokojnim doajenom britanske historiografije, Ericom J. Hobsbawmom (1917.-2012.) te nekrolog Hobsbawma iz pera uglednog britanskog povjesničara Chrisa Wrigleyja. No povrh svega, historiografska je rubrika odlukom uredništva posvećena uspomeni na tri stožerne figure hrvatske historiografije, koje gotovo da izgovaramo u jednom dahu: Jaroslavu Šidaku (1903.-1986.), i njegovim učenicima i asistentima, Reneu Lovrenčiću (1928.-2012.) i Mirjani Gross (1922.-2012.). U rubrici je također prisutan segment *Anniversaria et necrologia* u kojeg nas uvodi tekst profesorice Mirjane Matijević Sokol o Lovri Katiću (1887.-1961.).

Časopis zaokružuje razgovor s američkom istraživačicom hrvatske povijesti Elinor Murray Despalatović, kao i rubrika osvrtta koja nas vodi **Kroz svijet knjiga i časopisa**, ali i **Kroz svijet filma**.

Redakcija se naposljetku zahvaljuje svojim suradnicima – domaćim i stranim – kao i našim profesorima i recenzentima koji su ovaj dvobroj učinili boljim nego što bi bio bez njihovih savjeta. Posebno zahvaljujemo svojim američkim recenzentima i podržavateljima – prof. dr. Ronaldu J. Greleu i prof. Marie Scatena, koji su nam stvorili prostor za međunarodnu suradnju. Također, veliku smo zahvalnost dužni suradnicima koji katkad nepravedno ostaju „u sjeni“, prevoditeljima i lektorima koji su svoj posao obavili primjerno i bezrezervno. Posljednja zahvala upućena je našem grafičkom uredniku Tomislavu Vlainiću, koji nas prati posljednjih godina i nije gubio interes, strpljenje i volju.

Naposljetku upućujemo ispriku čitateljstvu što je prošlo više vremena od očekivanog između izlaska dva broja časopisa. Novoj generaciji urednika časopisa želimo sreću i uspjeh u radu.

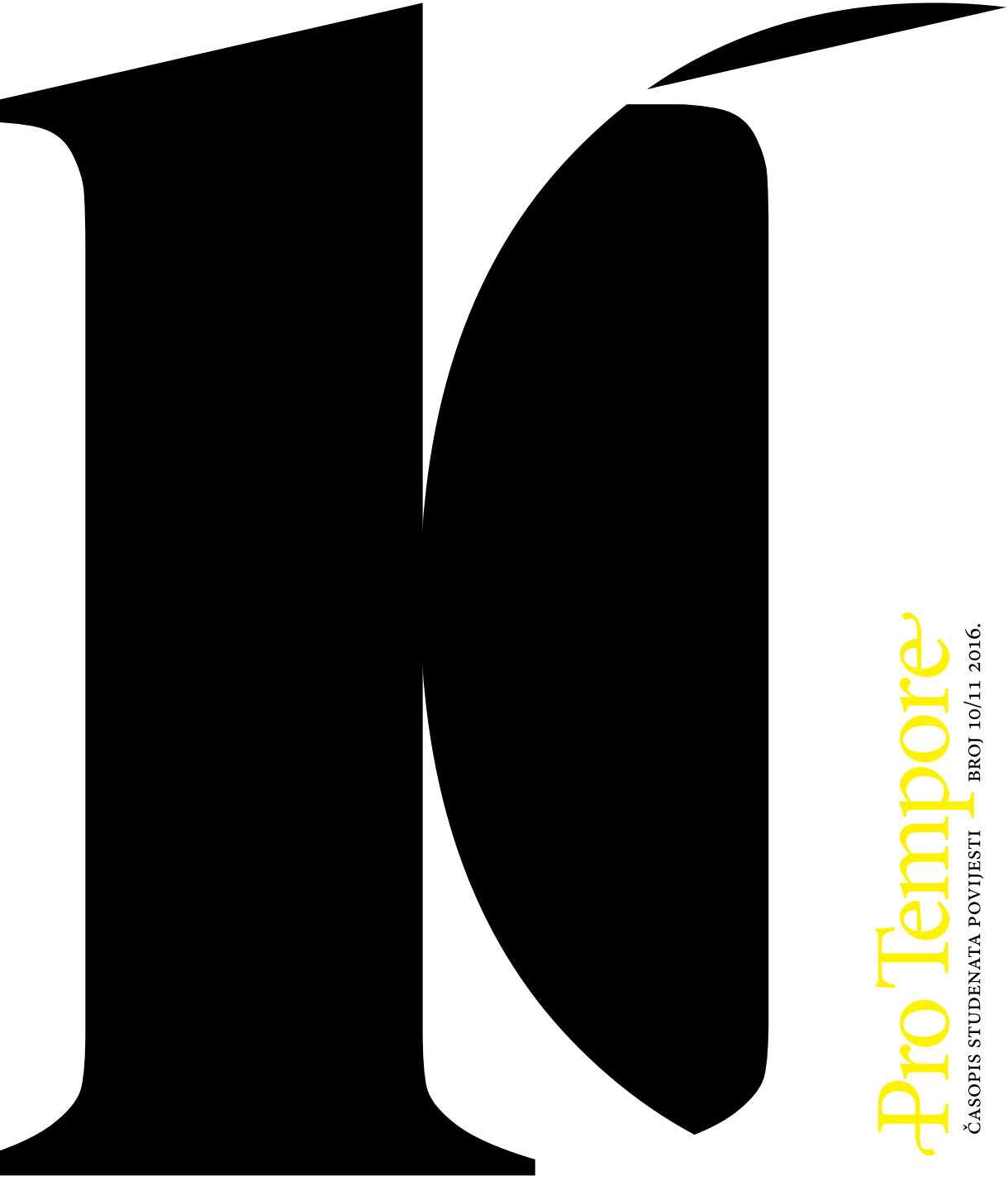
U nadi da će ovdje prisutna gledišta, istraživanja, recenzije i sjećanja na povjesničare, čitateljima pružiti inspiraciju, dvobroj *Pro tempore* 10/11 predajemo zainteresiranoj publici.

— Tomislav Brandolica

1 Tomislav Galović, „O stotoj obljetnici utemeljenja Katedre (1908.-2008.)“, *Pro tempore* 6/7 (2009.), 362-365.

2 Paul Thompson, *The Voice of the Past: Oral History* (Oxford University Press, 2000.), 25.

3 Kao metoda, usmena povijest – ili usmena predaja koja se prenosi u zapise – postoji u historiji još od antičkih vremena, Herodota i Tukidida.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI – BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrastić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com